

KÜLÖNFÉLÉK

Új szaknyelvi folyóirat: Magyar Jogi Nyelv

A Magyar Orvosi Nyelv után második magyar szaknyelvi folyóiratként megjelenőben van a Magyar Jogi Nyelv. Két fő oka van annak, hogy a nyelvészársadalom is örömmel üdvözölheti és várakozással tekinthet az új folyóirat jövője elé. Egyrészt azért, mert mindenki találkozik jogi természetű szövegekkel a hétköznapi életben is (törvények, szabályok, hivatali nyelv, média, ügyvédi fogalmazványok), s az átlagembernek gyakran lehetnek, sőt vannak is értelmezési gondjai. Másrészt azért, mert korunkban egyre nő a szaknyelvek szerepe, s tudnunk érdemes, hogy az anyanyelv nem lehet versenyképes magas szintű anyanyelvű szaknyelvek nélkül. Ha tehát egy szakmai folyóirat célul tűzi ki, hogy elősegítse a közmegértést (nem pedig a bikkfanyelv fenntartását) és az adott szaknyelv karban tartását, akkor fő célját tekintve csak egyetérteni lehet a szerkesztőség szándékával.

Kevés olyan foglalkozás, szakma van, amely oly sok szállal és annyira szorosan kötődik a nyelvhez, mint amilyen az orvosok (az egészségügyiek), a pedagógusok, a lelkészek és a jogászok mestersége. Mert tárgyuk a legszorosabban emberi. A Bevezető első mondata („A jogot és a jogászokat hosszú, intim kapcsolat fűzi a nyelvhez”: 1) éppen ezért igaz. A szaknyelvek a nyelvek speciális tartományai, amelyeket sajátossá szakszókincsük tesz. A szakszókincsek sajátosak abban az értelemben, hogy karban tartásuk, fejlesztésük a szakma művelőinek a felelőssége. Miként – ezzel összefüggésben – az is, hogy gondoskodjanak lehetőség szerint a közérthetőség minél magasabb fokú biztosításáról, egyszersmind pedig úgy fejlesszék szakmájuk szókincsét, hogy az versenyképes legyen. Szokás azt mondani, hogy a nyelvek bizonyos dolgok kifejezésére alkalmatlanok. Mondhatjuk azonban, nem a nyelvek alkalmatlanok, hanem a beszélők nem voltak olyan kreatívak (anya)nyelvükben – mert eddig nem volt rá szükségük! –, hogy például az új fogalmakra megfelelő szavakat alkottak volna. De a jogi nyelv esetében talán nem is ez a fő kérdés. A Mi fán terem a (kényszer)betelepítés? című tanulmányt olvasva az tűnt föl, gondot okozhat az angol terminusok (*relocation, resettlement, setting, transfer*) pontos megfeleltetése, illetőleg adott esetben az, mi van akkor, ha az angol tűnik kevésbé differenciáltnak. Merthogy például kényszerkitelepipítés és kényszerbetelepítés volt a magyar történelemben (is), az biztos.

A bevezető számban három rovat van: Nyelvtörténet, Tanulmányok, Fórum. Ez szükség esetén természetesen bővíthet. Megnyugtató, hogy a folyóirat a jogászat és a nyelvészet képviselőinek a vállalkozása. Az együttműködés elengedhetetlen. Annak idején, már a 19. század utolsó harmadában Herman Ottóék igényelték nyelvészek közreműködését. A folyóirat azonban akkor lesz sikeres, ha a jogászok melléállnak, figyelemmel kísérik, magukénak érzik. Hogy ezt tehesék, el kell juttatni hozzájuk a folyóiratot. Az előfizetésre való felhívás ebben a bevezető szakaszban bizonyosan nem elég. Gondolni kell például a joghallgatók tájékoztatására is. És követni volna érdemes a Semmelweis Egyetemnek, azaz Bösze Péternek, a Magyar Orvosi Nyelv alapítójának a példáját, s be-

vezetni a jogi karokon a jogi szaknyelv legalább fakultatív tárgyként való oktatását. Ehhez elolvasásra ajánlom BÖSZE PÉTER lírai hangvételű köszöntését az új folyóirat 3. oldalán.

KISS JENŐ
Eötvös Loránd Tudományegyetem

A 26. Nemzetközi Névtudományi Kongresszusról

1. A Nemzetközi Névtudományi Kongresszust (International Congress of Onomastic Sciences) mint a Nemzetközi Névtudományi Társaság (International Council of Onomastic Sciences; <http://icosweb.net>) világgongresszusát háromévente rendezik meg. A névkutatók e nemzetközi találkozására elsőként 1938-ban került sor Párizsban, s a 2017. évi konferenciát megelőzően otthont adott a rendezvénynek Glasgow (2014), Barcelona (2011), Torontó (2008), Pisa (2005) és Uppsala (2002), hogy csak a 2000-es években megrendezett eseményeket említsük meg. Minthogy a társaságnak három hivatalos nyelve van (az angol, a német és a francia), a kongresszusoknak is ezek a hivatalos nyelvei.

A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszéke elsőként 2011-ben nyújtott be pályázatot a kongresszus megrendezésének jogáért. Ekkor azonban a Glasgow-i Egyetemével szemben a magyar pályázat alul maradt. 2014-ben újra pályáztunk, s akkor el is nyertük a jogot arra, hogy a 26. Nemzetközi Névtudományi Kongresszust Magyarországon, a Debreceni Egyetemen (az MTA–DE Magyar Nyelv- és Névtörténeti Kutatócsoporttal együttműködve) rendezhessük meg.

A kongresszusra 2017. augusztus 27. és szeptember 1. között került sor a Debreceni Egyetemen. A névkutatók e világtalálkozására 40 országból több mint 220 résztvevő érkezett, akiktől 200 előadás hangzott el, nagy többségében angol nyelven, kisebb részben pedig németül és franciául. 120 különböző intézmény (egyetemek, tudományos akadémiák, kutatóintézetek) névkutató szakemberei vettek részt a rendezvényen. A legtöbb résztvevő Európából jelentkezett: a magyar névtudósok mellett az Egyesült Királyságból, Oroszországból, Finnországból, Németországból voltak a legnagyobb számban jelen, de Európa majdnem minden országából érkeztek előadók. Európa mellett további földrészek névkutatói is képviseltették magukat: részt vettek e nagyszabású onomasztikai eszmecsere-n például az Amerikai Egyesült Államokból, Kanadából, Mexikóból, Braziliából; a Dél-Afrikai Köztársaságból, Zambiából, Nigériából, Ghánából; Dél-Koreából, Japánból; Izraelből, Szingapúrból stb. érkező szakemberek is.

2. A kongresszus központi témájává annak a nyelvi helyzetnek a bemutatását állítottuk, amelyet a tulajdonnevek a mai globális világban betöltenek. A globalizációnak kevésbé szokás a nyelvi vonatkozásairól beszélni, pedig ez a folyamat nyelvi tekintetben is több fontos következménnyel jár. A globalizáció eredményeképpen a nyelvek viszonyrendszere is átalakul, s ez a helyzet nyelvek sokaságát érinti rendkívül negatívan. A nyelvek viszonyrendszerének módosulásával természetesen a nyelvek egy fontos részrendszereként maguk a névrendszerek is átalakulnak. Ez azzal van leginkább összefüggésben, hogy a globális világ a kultúrát is globalizálja, mindez pedig a nyelvi kölcsönhatások természetében is megnyilvánul. A nyelvi kölcsönhatások ezáltal ugyanis nemcsak közvetlen nyelvi érintkezések eredményeként valósulnak meg, hanem a nyelvek bonyolult kapcsolatrendszerében reali-